

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА
(Інформаційно-аналітичний дайджест)**

Квітень – червень 2015 р.

Київ – 2015

УДК 341:061.1ЄС

P45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

Загальна редакція В. О. Зайчука,
академіка НАПН України

Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В. О. Зайчука.
P45 – Квіт. – черв. 2015 р. – К., 2015. – 64 с.

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено в Інституті законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та практики Європейського суду з прав людини.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

РЕЗЮМЕ ВИПУСКУ

У першому розділі реферативного огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у зазначений період увагу Ради Європи привернули питання конституційного захисту прав дітей, забезпечення захисту культурної спадщини у кризових та посткризових ситуаціях, підвищення рівня криміналізації мігрантів тощо.

Серед нових документів Європейського Союзу, огляду яких присвячено другий розділ, – акти, що регулюють питання надання макрофінансової допомоги Україні; сприяння транскордонному обміну інформацією про випадки порушення правил дорожнього руху, пов'язані з безпекою на дорозі; міжбанківських комісійних зборів за платіжні операції, що здійснюються за допомогою платіжних карток; моніторингу наявності шкідливих для здоров'я людини речовин у харчових продуктах тощо. Окремими документами встановлюються також спільні правила імпорту з певних третіх країн, запроваджується мережевий кодекс правил функціональної сумісності та обміну даними, врегульовуються окремі питання розгортання вбудованої у транспортні засоби системи е-телефонії тощо.

Третій розділ збірника присвячено практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. Рішення Суду щодо порушення прав на справедливий судовий розгляд, ухвалені за цей період, стосувалися здебільшого невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів у національних судах.

Четвертий розділ огляду містить матеріали стосовно підсумків латвійського головування в ЄС, необхідності створення загальноєвропейської прокуратури, а також затвердження плану боротьби з тероризмом та кіберзлочинністю.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ	8
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	10
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	10
<i>Резолюція 2050 (2015) від 23 квітня 2015 року «Людська трагедія в Середземному морі: необхідність негайної реакції»</i>	<i>10</i>
<i>Резолюція 2051 (2015) від 23 квітня 2015 року «Дрони та навмисні вбивства: необхідність підтримки прав людини та міжнародного права».....</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 2053 (2015) від 23 квітня 2015 року «Реформа управління футбольною системою»</i>	<i>11</i>
<i>Рекомендація 2069 (2015) від 23 квітня 2015 року «Дрони та навмисні вбивства: необхідність підтримки прав людини та міжнародного права».....</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 2054 (2015) від 24 квітня 2015 року «Рівність та недискримінація в доступі до правосуддя».....</i>	<i>13</i>
<i>Резолюція 2056 (2015) від 22 травня 2015 року «Включення положень щодо прав дітей до національних конституцій як ключовий елемент ефективної державної політики у сфері захисту дітей».....</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 2057 (2015) від 22 травня 2015 року «Культурна спадщина у кризових та посткризових ситуаціях»</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 2059 (2015) від 22 травня 2015 року «Криміналізація нелегальних мігрантів: злочин без потерпілих».....</i>	<i>16</i>
<i>Рекомендація 2071 (2015) від 22 травня 2015 року «Культурна спадщина у кризових та посткризових ситуаціях»</i>	<i>17</i>
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	18
<i>Директива (Євросоюз) 2015/413 Європейського Парламенту і Ради від 11 березня 2015 року щодо сприяння транскордонному обміну інформацією про випадки порушення правил дорожнього руху, пов'язані з дорожньою безпекою</i>	<i>18</i>
<i>Рішення (Євросоюз) 2015/601 Європейського Парламенту та Ради від 15 квітня 2015 року про надання макрофінансової допомоги Україні</i>	<i>18</i>

<i>Директива Ради (Євросоюз) № 2015/637 від 20 квітня 2015 року про заходи з координації і співробітництва, спрямовані на сприяння консульському захисту для непередставлених громадян Союзу у третіх країнах та скасування Рішення 95/553/ЄС.....</i>	<i>20</i>
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) № 2015/682 від 29 квітня 2015 року щодо моніторингу наявності перхлорату в харчових продуктах</i>	<i>20</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/751 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2015 року про міжбанківські комісійні збори за платіжні операції, що здійснюються за допомогою платіжних карток.....</i>	<i>21</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/755 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року стосовно спільних правил імпорту з певних третіх країн (оновлена версія).....</i>	<i>22</i>
<i>Регламент (ЄС) 2015/757 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року про моніторинг, повідомлення та перевірку викидів вуглекислого газу з морського транспорту, а також про внесення змін до Директиви 2009/16/ЄС.....</i>	<i>23</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/758 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2015 року, що стосується вимог щодо схвалення типу для розгортання вбудованої у транспортні засоби системи е-телефонії на основі послуги 112, а також вносить зміни до Директиви 2007/46/ЄС.....</i>	<i>24</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/760 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року про європейські довгострокові інвестиційні фонди.....</i>	<i>25</i>
<i>Регламент Комісії (Євросоюз) 2015/703 від 30 квітня 2015 року, що запроваджує мережевий кодекс правил функціональної сумісності та обміну даними.....</i>	<i>26</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/847 Європейського Парламенту і Ради від 20 травня 2015 року про інформацію, що супроводжує передачу коштів, а також скасування Регламенту (ЄС) № 1781/2006.....</i>	<i>27</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про провадження у справах про неплатоспроможність.....</i>	<i>28</i>
<i>Директива (Євросоюз) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або</i>	

<i>фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 648/2012 Європейського Парламенту і Ради, а також скасовує Директиву 2005/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Директиву Комісії 2006/70/ЄС.....</i>	<i>29</i>
<i>Рішення Ради (СЗБП) 2015/876 від 5 червня 2015 року, що вносить зміни до Рішення 2014/119/СЗБП стосовно обмежувальних заходів, спрямованих проти окремих осіб, суб'єктів та органів з огляду на ситуацію в Україні</i>	<i>30</i>
<i>Регламент (Євросоюз) 2015/936 Європейського Парламенту і Ради від 9 червня 2015 року про спільні правила імпорту текстильної продукції з окремих третіх країн, на які не поширюються двосторонні угоди, протоколи чи інші домовленості або інші спеціальні правила Союзу щодо імпорту (оновлена версія).....</i>	<i>32</i>
<i>Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2015/976 від 19 червня 2015 року щодо моніторингу наявності тропанових алкалоїдів у харчових продуктах.....</i>	<i>32</i>
<i>Рекомендація Ради (Євросоюз) 2015/1184 від 14 липня 2015 року щодо загальних настанов стосовно економічних політик держав-членів та Європейського Союзу</i>	<i>33</i>

III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОСМАТА проти України» від 15 січня 2015 р. (заяви № № 10558/11 та 28218/11).....</i>	<i>35</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧОПЕНКО проти України» від 15 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 15 квітня 2015 р., заява № 17735/06).....</i>	<i>36</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «А.В. проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 65032/09).....</i>	<i>38</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «А.Н. проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 13837/09).....</i>	<i>39</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МАЛИК проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 37198/10).....</i>	<i>41</i>

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ІГОР ПРИЛУЦЬКИЙ проти України» від 26 лютого 2015 р. (Остаточне рішення від 26 травня 2015 р., заява № 40429/08)</i>	42
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АНДРІЙ КОТІЙ проти України» від 5 березня 2015 р. (Остаточне рішення від 5 червня 2015 р., заява № 28718/09)</i>	44
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КУЛІК проти України» від 19 березня 2015 р. (Остаточне рішення від 19 червня 2015 р., заява № 10397/10)</i>	46
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСАНДР ЯРЕМЕНКО проти України» від 30 квітня 2015 р. (Остаточне рішення від 30 липня 2015 р., заява № 66338/09)</i>	49
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХОЛОДКОВ ТА ХОЛОДКОВА проти України» від 7 травня 2015 р. (заява № 29697/08)</i>	51
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОЛОВОД проти України» від 21 травня 2015 р. (заява № 527/07)</i>	52
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ІГНАТКІНА проти України» від 21 травня 2015 р. (заява № 70758/12)</i>	54
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА	57
<i>Латвія підбила підсумки свого головування в Раді ЄС</i>	57
<i>Збільшення обсягів інвестицій з метою прискорення темпів глобального розвитку та покращення загального економічного стану</i>	58
<i>Пріоритети «Європейського порядку денного з питань безпеки» на 2015–2017 рр. – боротьба з тероризмом і кіберзлочинністю</i>	59
<i>У ЄС на часі – створення Європейської прокуратури</i>	61
<i>Європейська Комісія пов'язує розвиток з безпекою</i>	62

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я.

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

ДФЄС – Договір про функціонування Європейського Союзу.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

ЄЦБ – Європейський центральний банк. Одна з семи інституцій (разом із Європейською Радою, Радою ЄС, Європейською Комісією, Судом ЄС, Європейським центральним банком та Рахунковою палатою) Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про ЄС).

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з семи інституцій Європейського Союзу (ст. 13 Консолідованої версії Договору про

ЄС від 2010 р.). Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС) зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ІКАО – Міжнародна організація цивільної авіації.

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з семи інституцій Європейського Союзу згідно з Договором про Європейський Союз зі змінами, внесеними Лісабонським договором 2009 р.

ОБСЄ – Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з семи інституцій Європейського Союзу.

РЄ – Рада Європи.

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з семи інституцій Європейського Союзу.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 2050 (2015) від 23 квітня 2015 року «Людська трагедія в Середземному морі: необхідність негайної реакції»¹

В даній резолюції ПАРЄ закликає держави ЄС встановити єдиний підхід до питання міграційних потоків в країнах, що мають вихід до Середземного моря. Також висловлюється заклик до вживання конкретних заходів щодо посилення пошукових та рятувальних операцій на морі, за участі всіх держав-членів ЄС, прийняття ефективних мір та координації в боротьбі з незаконною міграцією.

До важливих кроків у боротьбі з незаконною міграцією та наданням притулку у резолюції виділяється перегляд Дублінського регламенту², що встановлює обов'язок розподілу мігрантів у державах – членах ЄС, квоти щодо такого розподілу та порядок фінансування, відповідно до кількості населення країн та рівня їх економічного розвитку.

Загалом, резолюція визначає правові рамки для спрощення процедури реєстрації мігрантів, альтернативних правових процедур пов'язаних з їх розміщенням, встановлення гуманітарної допомоги для потерпілих, підвищення кооперації між країнами-членами ЄС з питань міграції та належного забезпечення притулку особам, які мають на це право відповідно до міжнародних стандартів.

¹ Resolution 2050 (2015) The human tragedy in the Mediterranean: immediate action needed [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21743&lang=en>

² Council Regulation (EC) No 343/2003 of 18 February 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:l33153>

Резолюція 2051 (2015) від 23 квітня 2015 року «Дрони та навмисні вбивства: необхідність підтримки прав людини та міжнародного права»³

У цій Резолюції ПАРЄ відзначає серйозність юридичних наслідків використання дронів, що можуть загрожувати принципам національної безпеки та територіальної цілісності держав. Також робиться посилання на те, що толерантне ставлення до польотів таких безпілотників на території держави, або навіть дозвіл на такі польоти не можуть відмінити несанкціоноване використання зброї, відповідно до принципів Статуту ООН та міжнародного права.

Наголошується також на тому, що цілями, щодо яких може бути застосована зброя, встановлена на таких дронах, можуть бути лише комбатанти і умови, за яких застосовується сила повинні бути такими, щоб зберігався принцип незалучення цивільного населення до бойових дій. Також застосування зброї повинне відбуватися лише за виключних умов і в мирний час служити виключно захисту прав людини та її життя.

ПАРЄ зобов'язує держави скрупульозно дотримуватися правових норм гуманітарного права при проведенні бойових операцій, спрощувати схеми їх проведення, з метою мінімізації помилок і виключення випадкових жертв, уникати використання концепції «конфлікт неміжнародного характеру» поза рамками визначених критеріїв її застосування, проводити ефективні та повні розслідування вбивств з використанням такого роду техніки, публікувати критерії та процедуру вистежування осіб результати проведених розслідувань щодо вбивств з використанням дронів тощо.

Резолюція 2053 (2015) від 23 квітня 2015 року «Реформа управління футбольною системою»⁴

Цією Резолюцією ПАРЄ рекомендує Міжнародній федерації футболу асоціацій (ФІФА):

³ Resolution 2051 (2015) Drones and targeted killings: the need to uphold human rights and international law [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21746>

⁴ Resolution 2053 (2015) The reform of football governance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21751&lang=en>

– прискорити створення нової процедури нагородження до чемпіонату світу з футболу в 2022 році та забезпечити її всіма необхідними механізмами поширення інформації;

– звернутися до правління Держави Катар з запитом щодо забезпечення належних умов праці та дотримання техніки безпеки у процесі підготовки та проведення чемпіонату;

– провести всі реформи визначені Спеціальними рекомендаціями Комітету з культури, науки, освіти та медіа від 27 січня 2015 року.

Крім того, ПАРЄ рекомендує також Союзу європейських футбольних асоціацій (УЄФА):

– провести реформи на рівні з ФІФА з врахуванням всіх рекомендацій визначених даною резолюцією;

– провести реформи визначені Спеціальними рекомендаціями Комітету з культури, науки, освіти та медіа від 27 січня 2015 року.

Зазначеним вище, а також усім іншим міжнародним організаціям ПАРЄ рекомендує:

– забезпечувати організацію всіх спортивних заходів відповідно до міжнародних стандартів, особливо до стандартів МОП;

– співпрацювати з відповідними міжнародними організаціями через програми розвитку у сфері підтримки прав людини в спорті та їх ефективного захисту;

– дотримуватися Резолюції 1875 (2012) «Належне управління та етика у спорті»⁵ тощо.

Рекомендація 2069 (2015) від 23 квітня 2015 року «Дрони та навмисні вбивства: необхідність підтримки прав людини та міжнародного права»⁶

Цією Рекомендацією ПАРЄ, посилаючись на Резолюцію 2051 (2015)⁷, закликає Комітет міністрів провести дослідження

⁵ Resolution 1875 (2012) Good governance and ethics in sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=18258&lang=en>

⁶ Recommendation 2069 (2015) Drones and targeted killings: the need to uphold human rights and international law [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21747&lang=en>

законності використання бойових дронів для здійснення навмисних вбивств. За результатами дослідження ПАРЄ вважає необхідним видати керівні настанови державам-членам, щодо законності таких вбивств зі спеціальним посиланням на використання бойових дронів. Такі настанови повинні відображати аналіз обов'язків держав прийнятих відповідно до міжнародного гуманітарного права, міжнародного права з прав людини, стандартів Європейської конвенції з прав людини та тлумачень конвенції Європейським судом з прав людини.

Резолюція 2054 (2015) від 24 квітня 2015 року «Рівність та недискримінація в доступі до правосуддя»⁸

У цій Резолюції ПАРЄ звертається до держав із закликом щодо:

– поширення та покращення довіри до правосуддя шляхом застосування інноваційних механізмів та комунікаційних стратегій в системах правосуддя;

– забезпечення належної інформації, доступної різними мовами та в різних форматах;

– покращення систем попередження про небезпеку;

– гарантування належної правової допомоги кожному;

– гарантування доступу до правоохоронних установ особам, які не мають змоги використовувати інноваційні технології;

– усунення всіх правових перепон, що стосуються процесуальної правосуб'єктності;

– поширення альтернативних форм використання квазісудових механізмів вирішення спорів;

– проведення спеціальних навчань для співробітників правоохоронних органів у сфері недискримінації осіб тощо.

⁷ Resolution 2051 (2015) Drones and targeted killings: the need to uphold human rights and international law [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21746>

⁸ Resolution 2054 (2015) Equality and non-discrimination in the access to justice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21753&lang=en>

Резолюція 2055 (2015) від 24 квітня 2015 року «Ефективність Європейської конвенції з прав людини: Брайтонська декларація та наступні документи»⁹

У цій Резолюції ПАРЄ, зокрема:

– відзначає ефективність Брайтонської декларації та діяльності ЄСПЛ у створенні системи захисту прав людини, а також готовність держав-членів Конвенції з прав людини до співпраці з судом;

– закликає держави до посилення ролі принципу субсидіарності шляхом імплементації стандартів Конвенції в національному законодавстві та підвищення юридичної сили рішень ЄСПЛ;

– закликає держави до підписання та ратифікації Протоколу №15 до Європейської конвенції з прав людини, що врегульовує питання розуміння поняття свободи розсуду, розроблені у доктрині ЄСПЛ;

– заохочує держави до підписання та ратифікації Протоколу №16 до Європейської конвенції з прав людини, що створює платформу для співпраці вищих судових інстанцій держав та ЄСПЛ;

– підтримує рішення держав, щодо підтримки права особи на позов до ЄСПЛ та зобов'язання щодо неухильності виконання рішень суду тощо.

Резолюція 2056 (2015) від 22 травня 2015 року «Включення положень щодо прав дітей до національних конституцій як ключовий елемент ефективної державної політики у сфері захисту дітей»¹⁰

У цьому документі Парламентська Асамблея висловлює занепокоєння з приводу того, що держави-члени Ради Європи не використовують всі наявні конституційні, правові та

⁹ Resolution 2055 (2015) The effectiveness of the European Convention on Human Rights: the Brighton Declaration and beyond [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21754&lang=en>

¹⁰ Resolution 2056 (2015) The inclusion of children's rights in national constitutions as an essential component of effective national child policies [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21783&lang=en>

адміністративні засоби для захисту та розвитку дітей, особливо беручи до уваги нові загрози безпеці та добробуту дітей, що з'явилися у 21 сторіччі, як інформаційні та комунікаційні технології і наслідки режиму жорсткої економії.

На думку Асамблеї, включення положень щодо прав дітей до національних конституцій є ключовим елементом державної політики у сфері захисту дітей. Відтак з метою вдосконалення конституцій і законодавчих баз Асамблея закликає держави-члени:

- проаналізувати конституційні положення у світлі міжнародних стандартів і недавніх розробок;
- надати конституційні гарантії щодо захисту і розвитку прав дітей, засновані на сучасному підході, відповідно до якого діти розглядаються як самостійні суб'єкти права;
- впроваджувати міжнародні стандарти у національному законодавстві.

Крім того з метою вдосконалення прав дітей Асамблея закликає держави-члени:

- приєднатися до міжнародних інструментів і механізмів у сфері захисту прав дітей;
- забезпечити доступ дітей до засобів судового захисту та механізмів розгляду скарг;
- продовжувати обмінюватися досвідом у даній сфері;
- створити комітети з питань прав дітей у національних парламентах тощо.

Резолюція 2057 (2015) від 22 травня 2015 року «Культурна спадщина у кризових та посткризових ситуаціях»¹¹

У цьому документі Парламентська Асамблея висловлює занепокоєння з приводу того, що умисне викорінення культури та самобутності шляхом систематичного знищення об'єктів культурної спадщини стало центральним елементом сучасних етнічних конфліктів. На думку Асамблеї, захист культурної

¹¹ Resolution 2057 (2015) Cultural heritage in crisis and post-crisis situations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21784&lang=en>

спадщини під час та після конфлікту є питанням, пов'язаним з правами людини, та вимагає залучення міжнародної відповідальності.

Відтак Асамблея радить державам – членам Ради Європи, які опинилися у кризових або посткризових ситуаціях, підписати і ратифікувати Рамкову конвенцію Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства та Європейську ландшафтну конвенцію, а також розробити національні стратегії для відновлення об'єктів культурної спадщини. Документ містить ряд специфічних рекомендацій державам-членам щодо захисту і відновлення об'єктів культурної спадщини.

Асамблея також закликає Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи до заохочення розвитку співпраці, обміну знаннями і досвідом між місцевими та регіональними органами влади з метою відновлення об'єктів культурної спадщини.

Резолюція 2059 (2015) від 22 травня 2015 року «Криміналізація нелегальних мігрантів: злочин без потерпілих»¹²

Парламентська Асамблея висловлює занепокоєння з приводу ситуації, що склалася довкола нелегальних мігрантів. Зокрема, Асамблея звертає увагу на обмежений доступ мігрантів до прав людини та соціальних прав, соціальну ізоляцію, затримання шукачів притулку, винесення більш суворих покарань у разі вчинення злочину мігрантом тощо.

Асамблея закликає держави-члени:

– дотримуватися основоположних прав мігрантів, у тому числі нелегальних;

– боротися з дезінформацією і стереотипами стосовно мігрантів та засуджувати використання мігрантів для політичних цілей;

– забезпечувати шукачів притулку належними процедурами розгляду заяв;

¹² Resolution 2059 (2015) Criminalisation of irregular migrants: a crime without a victim [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21788&lang=en>

- надавати нелегальним мігрантам доступ до охорони здоров'я та освіти;
- розробити принципи щодо процедури арешту та утримання під вартою нелегальних мігрантів;
- застосовувати принципи щодо адміністративного затримання у центрах затримання мігрантів;
- вживати заходів для боротьби проти незаконного проникнення мігрантів тощо.

Рекомендація 2071 (2015) від 22 травня 2015 року «Культурна спадщина у кризових та посткризових ситуаціях»¹³

Посилаючись на свою Резолюцію 2057 (2015) про культурну спадщину у кризових та посткризових ситуаціях, Парламентська Асамблея підкреслює важливість спільної культурної спадщини та її значення у процесі примирення та врегулювання конфліктів, забезпечення добробуту та мирного співіснування людей.

Відтак Асамблея радить Комітету Міністрів доручити Керівному комітету з питань культури, спадщини та ландшафту у співпраці з Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародною радою з охорони пам'яток та історичних місць та іншими установами:

- розробити принципи щодо захисту і відновлення пошкоджених або знищених об'єктів культурної спадщини;
- надавати допомогу державам-членам з метою обміну досвідом та дотримання відповідних принципів.

¹³ Recommendation 2071 (2015) Cultural heritage in crisis and post-crisis situations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=21785&lang=en>

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Директива (Євросоюз) 2015/413 Європейського Парламенту і Ради від 11 березня 2015 року щодо сприяння транскордонному обміну інформацією про випадки порушення правил дорожнього руху, пов'язані з дорожньою безпекою¹⁴

Ця Директива спрямована на забезпечення високого рівня захисту для всіх учасників дорожнього руху в ЄС, що сприяє транскордонному обміну інформацією про випадки порушення правил дорожнього руху, пов'язані з дорожньою безпекою, тим самим полегшуючи застосування санкцій при скоєнні такого виду злочину зареєстрованим транспортним засобом на території держави-члена, а не державою-членом, у якій мало місце порушення.

Директива застосовується у таких випадках порушення правил дорожнього руху, пов'язаних з дорожньою безпекою: перевищення швидкості; невикористання ременів безпеки; невиконання зупинки на червоне світло; водіння в нетверезому стані; водіння під дією наркотиків; відсутність захисного шолома; перетин забороненої смуги; незаконне використання мобільного телефону чи іншого засобу комунікації під час водіння.

Ця Директива набирає чинності на четвертий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення (Євросоюз) 2015/601 Європейського Парламенту та Ради від 15 квітня 2015 року про надання макрофінансової допомоги Україні¹⁵

Цим Рішенням Європейський Союз засвідчує свою готовність надати Україні макрофінансову допомогу у розмірі 1,8 млрд. євро (що надаватиметься частинами у формі кредитів, строк погашення яких становить 15 років) на забезпечення економічної стабілізації і

¹⁴ Directive (EU) 2015/413 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2015 facilitating cross-border exchange of information on road-safety-related traffic offences [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0413&from=EN>

¹⁵ Decision (EU) 2015/601 of the European Parliament and of the Council of 15 April 2015 providing macro-financial assistance to Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0601&from=EN>

проведення невідкладних реформ, зокрема покриття термінових потреб платіжного балансу, передбаченого економічною програмою уряду, яку підтримав МВФ. Умови надання фінансової допомоги регулюються відповідно до домовленостей, яких було досягнуто між МВФ і Україною, а також ключових принципів і цілей економічних реформ, закріплених порядком денним асоціації Україна–ЄС і погоджених у рамках Європейської політики сусідства.

Зазначена допомога буде доступною впродовж двох з половиною років, що відраховується з дати набрання чинності Меморандумом про взаєморозуміння, зазначеним у статті 3 (1) цього Рішення.

Якщо фінансові потреби України значно зменшаться за період освоєння коштів ЄС порівняно з початковими, Комісія, діючи згідно з процедурою перевірки, зазначеною у статті 7 (2) цього Рішення, зменшує суму допомоги, відкладає або взагалі скасовує її надання відповідно.

Однією з передумов надання макрофінансової допомоги Україні є дотримання останньою ефективних демократичних механізмів, включаючи багатопартійну парламентську систему та верховенство права, а також гарантування дотримання прав людини. Комісія здійснюватиме моніторинг виконання цієї передумови впродовж усього періоду надання зазначеної допомоги.

Це Рішення набирає чинності на третій день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива Ради (Євросоюз) № 2015/637 від 20 квітня 2015 року про заходи з координації і співробітництва, спрямовані на сприяння консульському захисту для непредставлених громадян¹⁶ Союзу у третіх країнах та скасування Рішення 95/553/ЄС¹⁷

Ця Директива встановлює заходи з координації та співробітництва, необхідні для сприяння реалізації положення, закріпленого у пункті (с) ст. 20(2) ДФЄС, а саме, на території третьої країни, у якій не представлено державу-члена, громадянами якої вони є – право захисту з боку дипломатичних та консульських установ будь-якої держави-члена на тих самих умовах, що і громадян цієї держави, враховуючи також роль делегації ЄС у сприянні реалізації цього права.

Ця Директива не стосується консульських зносин між державами-членами та третіми країнами.

Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рекомендація Комісії (Євросоюз) № 2015/682 від 29 квітня 2015 року щодо моніторингу наявності перхлорату в харчових продуктах¹⁸

Враховуючи, що:

– перхлорат виникає у вигляді домішок, що потрапляють у навколишнє середовище в результаті виробництва і використання азотних добрив, від утилізації перхлорату амонію, що використовують для ракетного палива, вибухових речовин, феєрверків та внаслідок інших промислових процесів, може виникати в атмосфері та осідати в ґрунті та підземних водах;

– Європейське агентство з безпеки харчових продуктів (ЄАБХ/EFSA) надало науково-експертний висновок щодо

¹⁶ Особа, яка має громадянство держави-члена, не представлено в третій країні. – Прим. перекладача.

¹⁷ Council Directive (EU) 2015/637 of 20 April 2015 on the coordination and cooperation measures to facilitate consular protection for unrepresented citizens of the Union in third countries and repealing Decision 95/553/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0637&from=EN>

¹⁸ Commission Recommendation (EU) 2015/682 of 29 April 2015 on the monitoring of the presence of perchlorate in food [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015H0682&from=EN>

небезпеки для здоров'я людини при споживанні харчових продуктів із вмістом перхлорату, зокрема, щодо існування необхідності у збиранні додаткових даних про вміст перхлорату в харчових продуктах в Європі, особливо про овочі, молочні продукти, молочні дитячі суміші та питну воду.

Цим документом Комісія рекомендує державам-членам здійснювати моніторинг наявності перхлорату в харчових продуктах, особливо у: фруктах, овочах та продуктах з них, включаючи соки; сумішах для немовлят; сухих спеціях, чаї, трав'яних та фруктових настоях; напоях, включаючи питну воду.

Державам-членам рекомендується дотримуватися процедур, викладених у Додатку до Регламенту Комісії (ЄС) № 1882/2006 про листові овочі та частині В Додатку до Регламенту Комісії (ЄС) № 333/2007 про інші харчові продукти, зазначені в Регламенті (ЄС) № 333/2007.

Крім того, державам-членам необхідно провести відповідні дослідження з метою виявлення факторів, що спричиняють наявність перхлорату у харчових продуктах.

Держави-члени мають подати інформацію про заходи, вжиті на національному рівні на виконання цієї Рекомендації, не пізніше лютого 2016 р. до EFSA у формі згідно з вимогами стандартного зразка опису та враховуючи конкретні вимоги до звітності EFSA.

Регламент (Євросоюз) 2015/751 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2015 року про міжбанківські комісійні збори за платіжні операції, що здійснюються за допомогою платіжних карток¹⁹

Положеннями цього Регламенту визначено основні технічні та бізнес-вимоги щодо проведення платіжних операцій, що здійснюються за допомогою платіжних карток на території ЄС, коли постачальник платіжних послуг платника та одержувача платежу знаходяться в межах ЄС.

Регламент не застосовується щодо послуг, для виконання яких потрібний спеціальний прилад для здійснення оплат, що має

¹⁹ Regulation (EU) 2015/751 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on interchange fees for card-based payment transactions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0751&from=EN>

обмеження у використанні. Міжбанківські комісійні збори не здійснюються щодо: платіжних операцій між комерційними картками; зняття готівки в банкоматах чи касах постачальника платіжних послуг; операцій з платіжними картками, що видані за тристоронньою схемою (схема використання платіжної картки, в якій сама схема забезпечує обслуговування та надання послуг, а також платіжних операцій за допомогою картки, що здійснені з рахунку платника на рахунок одержувача платежу в цій схемі).

Стаття 7 цього Регламенту не застосовується до тристоронньої схеми платіжних карток.

До 9 грудня 2018 року, що стосується внутрішніх платіжних операцій, така тристороння схема платіжних карток може бути звільнена від обов'язків відповідно до Розділу II цього Регламенту за умови, що платіжні операції, здійснені платіжними картками на території держави-члена за трьохсторонньою схемою платіжних карток, не перевищили 3% від щорічної вартості платіжних операцій.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 8 червня 2015 року, за винятком статей 3, 4, 6 і 12, які застосовуються з 9 грудня 2015 року, а також статей 7, 8, 9 і 10, які повинні застосовуватися з 9 червня 2016 року.

Регламент (Євросоюз) 2015/755 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року стосовно спільних правил імпорту з певних третіх країн (оновлена версія)²⁰

Положення Регламенту стосуються імпорту продукції з третіх країн, а саме: Азербайджану, Білорусії, Казахстану, Північної Кореї, Туркменістану, Узбекистану, за винятком текстильної продукції відповідно до Регламенту (ЄС) № 517/94.

Імпорт продукції в Союз, відповідно до пункту 1 повинен відбуватися без перешкод, таким чином не повинно бути будь-яких кількісних обмежень, що б зашкодили захисним заходам, які зазначені у Розділі V.

²⁰ Regulation (EU) 2015/755 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on common rules for imports from certain third countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0755&from=EN>

Держави-члени мають інформувати комісію, якщо з'являється необхідність у захисних заходах стосовно імпорту. Ця інформація повинна містити наявні докази на основі критерій, викладених у ст. 6. Комісія негайно повинна повідомити цю інформацію всім державам-членам.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) 2015/757 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року про моніторинг, повідомлення та перевірку викидів вуглекислого газу з морського транспорту, а також про внесення змін до Директиви 2009/16/ЄС²¹

Цей Регламент встановлює правила для точного моніторингу, звітності, верифікації та іншої відповідної інформації стосовно викидів двоокису вуглецю (CO²) з суден, що прибувають або виходять з портів, що знаходяться під юрисдикцією будь-якої держави-члена, з метою сприяння зменшенню викидів CO² з морського транспорту економічно ефективним шляхом.

Цей Регламент застосовується до суден, валова місткість яких перевищує 5 тис. тон, та відповідно до кількості викидів CO², що здійснюються під час курсування цих суден з їх останнього порту заходу в порт прибуття, що знаходиться під юрисдикцією держави-члена, та на території між портами прибуття, що знаходяться під юрисдикцією держави-члена.

Цей Регламент не поширюється на військові судна, військово-морські допоміжні засоби, риболовецькі та рибопереробні судна, прості дерев'яні кораблі, кораблі без механічних засобів пересування чи державні судна, що використовуються в некомерційних цілях.

Цей Регламент набирає чинності з 1 липня 2015 р.

²¹ Regulation (EU) 2015/757 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on the monitoring, reporting and verification of carbon dioxide emissions from maritime transport, and amending Directive 2009/16/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0757&from=EN>

Регламент (Євросоюз) 2015/758 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2015 року, що стосується вимог щодо схвалення типу для розгортання вбудованої у транспортні засоби системи е-телефонії на основі послуги 112, а також вносить зміни до Директиви 2007/46/ЄС²²

Європейські організації зі стандартизації, Європейський інститут телекомунікаційних стандартів та Європейський комітет зі стандартизації розробили спільні стандарти для впровадження загальноєвропейської послуги е-телефонії, які мають використовуватися для цілей цього Регламенту. Їх використання сприятиме технологічній еволюції послуги е-телефонії для транспортних засобів, забезпеченню функціональної сумісності та безперервності її надання на всій території ЄС, а також зменшенню витрат для Союзу на її впровадження в цілому.

З огляду на це Регламент встановлює загальні вимоги щодо євросоюзного схвалення типу транспортних засобів стосовно вбудованих у них систем е-телефонії на основі послуги 112, а також їх складових та окремих технічних одиниць. Цей Регламент застосовується до транспортних засобів категорій M1 та N1, як визначено у пп.1.1.1 та 1.2.1 Частини А Додатку II до Директиви 2007/46/ЄС, а також до вбудованих у транспортні засоби систем е-телефонії на основі послуги 112, їх складових та окремих технічних одиниць, спроектованих і розроблених для таких транспортних засобів.

Регламент не застосовується до транспортних засобів, які:

- 1) вироблені невеликою серією, схваленою на виконання ст. 22 та 23 Директиви 2007/46/ЄС,
- 2) схвалені на виконання ст. 24 зазначеної Директиви, а також
- 3) не можуть з технічних причин бути обладнані відповідним спусковим механізмом е-телефонії.

Для цілей цього Регламенту під «е-телефонією» мається на увазі вбудоване у транспортний засіб обладнання для аварійного телефонного виклику служби 112, яке здійснюється автоматично

²² Regulation (EU) 2015/758 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 concerning type-approval requirements for the deployment of the eCall in-vehicle system based on the 112 service and amending Directive 2007/46/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0758&from=EN>

шляхом активації відповідних автомобільних датчиків або вручну, при цьому забезпечується передача мінімального набору даних та встановлюється аудіоканал між транспортним засобом та пунктами екстреного зв'язку громадського користування через громадські бездротові телекомунікаційні мережі мобільного зв'язку. На виконання цього Регламенту виробники транспортних засобів мають обладнувати всі нові типи транспортних засобів, на які поширюються його положення, стаціонарною вбудованою системою е-телефонії на основі послуги 112.

Згідно з Додатком до цього Регламенту, вносяться також зміни до Додатків I, III, IV та XI до Директиви 2007/46/ЄС.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу»; при цьому його статті 2 (2), 5 (8) і (9), 6 (12) і (13), 8, 9, 10 і 12 застосовуються з 8 червня 2015 р., а всі інші – з 31 березня 2018 р.

Регламент (Євросоюз) 2015/760 Європейського Парламенту і Ради від 29 квітня 2015 року про європейські довгострокові інвестиційні фонди²³

Цим Регламентом встановлюються єдині правила надання дозволу, інвестиційної політики та умов функціонування альтернативних інвестиційних фондів Європейського Союзу, що на ринку ЄС розглядаються як європейські довгострокові інвестиційні фонди.

Основне завдання Регламенту полягає у збільшенні та спрямуванні капіталу на європейські довгострокові інвестиції в реальному секторі економіки відповідно до мети ЄС, якою є розумне, стійке та всебічне зростання.

Держави-члени не повинні додавати жодних вимог стосовно питань, на які поширюється цей Регламент.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 9 грудня 2015 р.

²³ Regulation (EU) 2015/760 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on European long-term investment funds [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0760&from=EN>

Регламент Комісії (Євросоюз) 2015/703 від 30 квітня 2015 року, що запроваджує мережевий кодекс правил функціональної сумісності та обміну даними²⁴

Враховуючи, що одним із завдань Європейської мережі операторів систем транспортування газу та Агентства співробітництва енергетичних регуляторів, визначених у Регламенті (ЄС) № 715/2009, є розробка загальноєвропейських мережевих кодексів у відповідних сферах, що їх мають застосовувати всі оператори систем газопостачання, цим Регламентом запроваджується мережевий кодекс, який встановлює правила стосовно функціональної сумісності та обміну даними, а також гармонізовані правила для функціонування систем газопостачання.

Цей Регламент застосовується до пунктів з'єднання за винятком окремих статей, які застосовуються до інших об'єктів. Його положення можуть також застосовуватися до пунктів в'їзду з та виїзду до третіх країн згідно з рішеннями компетентних національних органів відповідних держав.

Регламент не застосовується до пунктів з'єднання між державами-членами тією мірою, якою одна з них скористалася своїм правом відступу на підставі статті 49 Директиви 2009/73/ЄС, якщо тільки такі держави-члени не погодилися про інше.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 1 травня 2016 р. без шкоди для його статті 5.

²⁴ Commission Regulation (EU) 2015/703 of 30 April 2015 establishing a network code on interoperability and data exchange rules [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0703&from=EN>

Регламент (Євросоюз) 2015/847 Європейського Парламенту і Ради від 20 травня 2015 року про інформацію, що супроводжує передачу коштів, а також скасування Регламенту (ЄС) № 1781/2006²⁵

Цим Регламентом встановлюються правила стосовно інформації про платників та одержувачів, що супроводжує передачу коштів в будь-якій валюті, для цілей попередження, виявлення та розслідування випадків відмивання грошей та фінансування тероризму, коли принаймні один з постачальників платіжних послуг, який бере участь у передачі коштів, заснований у ЄС.

Цей Регламент поширюється на передачу коштів в будь-якій валюті, що надіслані чи отримані за допомогою постачальника платіжних послуг або посередника постачальника платіжних послуг, заснованого в ЄС.

Цей Регламент не поширюється на послуги, перераховані у пунктах (а)-(м) та в пункті (о) ст. 3 Директиви 2007/64/ЄС.

Цей Регламент не поширюється на передачу коштів, що здійснюється за допомогою платіжної картки, електронного розрахунку, мобільного телефону чи будь-якого іншого пристрою передплати або післяплати у випадках, якщо: картка, прилад або пристрій використовуються виключно для оплати харчових продуктів чи послуг; номер цієї картки, приладу або пристрою супроводжує всі етапи передачі коштів, пов'язані з операцією. Проте цей Регламент застосовується, якщо метою передачі коштів за допомогою вищезазначених засобів є здійснення особистих переказів між певними особами.

Цей Регламент не поширюється на передачу готівкових коштів, які платник переводить на власний рахунок для оплати комунальних платежів або податків; а також коли платник та одержувач платежу є постачальниками, які діють від власного імені.

Будь-яка держава-член може прийняти рішення не застосовувати цей Регламент для передачі коштів у межах своєї

²⁵ Regulation (EU) 2015/847 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on information accompanying transfers of funds and repealing Regulation (EC) No 1781/2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0847&from=EN>

території, дозволяючи одержувачу платежу використовувати розрахунковий рахунок для оплат, що стосуються виключно товарів чи послуг.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 26 червня 2017 р.

Регламент (Євросоюз) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про провадження у справах про неплатоспроможність²⁶

Положення цього Регламенту стосуються колективних проваджень, включаючи проміжні провадження, передбачених законодавством про неплатоспроможність та в яких з метою вилучення, регулювання заборгованості, реорганізації або ліквідації:

– боржник повністю або частково позбавляється своїх активів та призначається арбітражний управляючий;

– активи і справи боржника знаходяться під контролем суду;

– судом чи відповідно до чинного законодавства забезпечується тимчасова процедура примирення для проведення переговорів між боржником і його кредиторами; у разі недосягнення згоди, виконуються провадження, зазначені у пунктах (a) та (b).

Провадження, стосовно вищезгаданих пунктів, може бути відкритим тільки в тих випадках, коли існує ймовірність неплатоспроможності; метою відкриття провадження має бути уникнення неплатоспроможності боржника або припинення його діяльності.

Цей Регламент не поширюється на провадження, зазначені в п. 1, які стосуються страхових компаній, кредитних установ, колективних інвестиційних підприємств, інвестиційних компаній та інших фірм, установ та підприємств, зазначених у Директиві 2001/24/ЄС.

²⁶ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/En/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0848&from=EN>

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу» та застосовується з 26 червня 2017 р., за винятком: статті 86, яка застосовується з 26 червня 2018 р.; статті 24 (1), яка застосовується з 26 червня 2018 р.; а також статті 25, яка застосовується з 26 червня 2019 р.

Директива (Євросоюз) 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, що вносить зміни до Регламенту (Євросоюз) № 648/2012 Європейського Парламенту і Ради, а також скасовує Директиву 2005/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Директиву Комісії 2006/70/ЄС²⁷

Мета цієї Директиви – запобігання використанню фінансової системи ЄС для цілей відмивання грошей та фінансування тероризму. Держави-члени забезпечують, щоб відмивання грошей та фінансування тероризму було заборонено. Для цілей цієї Директиви відмиванням грошей вважаються такі дії, якщо вони вчинені умисно:

– переведення або передача майна, коли особі відомо, що таке майно отримано внаслідок кримінальної діяльності або в результаті участі у такій діяльності, для цілей приховування незаконного походження такого майна або надання допомоги будь-якій особі, залученій до здійснення такої діяльності з метою уникнення правових наслідків діяльності останньої;

– приховування характеру, джерела, місця розташування, розпорядження, передачі прав стосовно або права власності на майно, коли особі відомо, що таке майно отримано внаслідок кримінальної діяльності або в результаті участі у такій діяльності;

– придбання, володіння або користування майном, коли на момент його отримання особі відомо, що таке майно отримано

²⁷ Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EN>

внаслідок кримінальної діяльності або в результаті участі у такій діяльності;

– участь у, об'єднання з метою вчинення, спроби вчинення та надання допомоги, сприяння та консультацій у вчиненні будь-яких дій, зазначених у пунктах вище.

Відмивання грошей розглядається як таке навіть коли певні види діяльності, в результаті яких отримано майно, яке підлягає відмиванню, були здійснені на території іншої держави-члена або третьої країни.

Для цілей цієї Директиви вислів «фінансування тероризму» означає надання або збирання коштів будь-якими засобами з наміром використати їх або з усвідомленням того, що вони будуть використані (повністю або частково) для здійснення будь-яких правопорушень у значенні статей 1–4 Рамкового Рішення Ради 2002/475/ЮВС. Усвідомлення, намір або мета як елементи діяльності, зазначеної вище, є результатом знання об'єктивних фактичних обставин.

Положення Директиви застосовуються до кредитних і фінансових інституцій, фізичних і юридичних осіб, агентів з продажу нерухомості та інших суб'єктів, перерахованих у статті 2 та у значенні статті 3 цього документа.

До 26 червня 2019 р. Комісія має скласти звіт про імплементацію цієї Директиви та подати його Європейському Парламенту і Раді.

Ця Директива скасовує Директиви 2005/60/ЄС та 2006/70/ЄС з 26 червня 2017 р. та набирає чинності на 20-й день після свого опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Ради (СЗБП) 2015/876 від 5 червня 2015 року, що вносить зміни до Рішення 2014/119/СЗБП стосовно обмежувальних заходів, спрямованих проти окремих осіб, суб'єктів та органів з огляду на ситуацію в Україні²⁸

Враховуючи, що:

²⁸ Council Decision (CFSP) 2015/876 of 5 June 2015 amending Decision 2014/119/CFSP concerning restrictive measures directed against certain persons, entities and bodies in view of the situation in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2015_142_R_0008

– 5 березня 2014 року Рада ухвалила Рішення 2014/119/СЗБП²⁹;
– 5 березня 2015 року Рада ухвалила Рішення (СЗБП) 2015/364³⁰, яке передбачає, що обмежувальні заходи, встановлені у Рішенні 2014/119/СЗБП, застосовуються до 6 березня 2016 року стосовно чотирнадцяти зазначених у документі осіб, та до 6 червня 2015 року – стосовно чотирьох осіб;

– стосовно однієї особи із зазначених чотирьох застосування обмежувальних заходів має бути продовжено до 6 жовтня 2015 року, а викладення підстав застосування таких заходів має бути оновлено;

– стосовно ще двох осіб із зазначених чотирьох застосування обмежувальних заходів має бути продовжено до 6 березня 2016 року, а викладення підстав застосування таких заходів до цих осіб – оновлено,

стаття 5 Рішення 2014/119/СЗБП замінюється статтею 5 такого змісту:

«Стаття 5.

Це Рішення набирає чинності з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Це Рішення застосовується до 6 березня 2016 року. Заходи, зазначені у статті 1, застосовуються щодо п. 10 Додатку до 6 жовтня 2015 року.

Це Рішення підлягає постійному перегляду. Воно оновлюється або до нього вносяться відповідні зміни, якщо Рада вважає, що мети його прийняття не досягнуто.»

Крім того, у Додаток до Рішення 2014/119/СЗБП вносяться зміни згідно з Додатком до цього Рішення.

Це Рішення набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

²⁹ COUNCIL DECISION 2014/119/CFSP of 5 March 2014 concerning restrictive measures directed against certain persons, entities and bodies in view of the situation in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:066:0026:0030:EN:PDF>

³⁰ COUNCIL DECISION (CFSP) 2015/364 of 5 March 2015 amending Decision 2014/119/CFSP concerning restrictive measures directed against certain persons, entities and bodies in view of the situation in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015D0364>

Регламент (Євросоюз) 2015/936 Європейського Парламенту і Ради від 9 червня 2015 року про спільні правила імпорту текстильної продукції з окремих третіх країн, на які не поширюються двосторонні угоди, протоколи чи інші домовленості або інші спеціальні правила Союзу щодо імпорту (оновлена версія)³¹

Цей Регламент стосується імпорту текстильної продукції, що регулюється Розділом XI другої частини комбінованої номенклатури, викладеної в Додатку I до Регламенту Ради (ЄЕС) № 2658/87 та іншої текстильної продукції, зазначеної у Додатку I до цього Регламенту, що походить з третіх країн та на яку не поширюються двосторонні угоди, протоколи чи інші домовленості або інші спеціальні правила імпорту ЄС.

Відповідно до п. 1, текстильна продукція відноситься до Розділу XI другої частини комбінованої номенклатури, викладеної в Додатку I до Регламенту Ради (ЄЕС) № 2658/87 та має бути класифікована відповідно до Розділу А Додатку I до цього Регламенту, за винятком продукції, що відноситься до комбінованих номенклатурних кодів, зазначених у Розділі В Додатку I до цього Регламенту.

Відповідно до цього Регламенту, термін «походження продукції» та методи контролю походження цієї продукції визначаються відповідним чинним законодавством ЄС.

Цей Регламент набирає чинності на 20-й день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рекомендація Комісії (Євросоюз) 2015/976 від 19 червня 2015 року щодо моніторингу наявності тропанових алкалоїдів у харчових продуктах³²

Оскільки останнім часом у харчових продуктах збільшився вміст тропанових алкалоїдів (токсикологічних елементів, що

³¹ Regulation (EU) 2015/936 of the European Parliament and of the Council of 9 June 2015 on common rules for imports of textile products from certain third countries not covered by bilateral agreements, protocols or other arrangements, or by other specific Union import rules (recast) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0936&from=EN>

³² Commission Recommendation (EU) 2015/976 of 19 June 2015 on the monitoring of the presence of tropane alkaloids in food [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015H0976&from=EN>

містяться у різних видах рослин), що може завдавати шкоди здоров'ю людини, Комісія рекомендує державам-членам:

– здійснювати моніторинг наявності тропанових алкалоїдів у харчових продуктах, зокрема, в зернових та тих, що мають такий вміст; безглютенних харчових продуктах; харчових добавках; чаях і трав'яних настоях; безстручкових бобових овочах; зернобобових культурах; а також у рослинах, з яких отримують олію та оліємістких продуктах;

– здійснювати ретельний аналіз складу тропанових алкалоїдів, використовуючи методи, зазначені у цій Рекомендації, дотримуючись при цьому процедур відбору та аналізу проб відповідно до Регламенту Комісії (ЄС) № 401/2006³³;

– у разі виявлення надмірної кількості тропанових алкалоїдів – проводити дослідження щодо визначення умов ведення сільського господарства, недотримання яких може призвести до збільшення кількості тропанових алкалоїдів у відповідних харчових продуктах;

– регулярно надавати найновіші аналітичні дані до Європейського органу з безпеки харчових продуктів до жовтня 2016 року.

Рекомендація Ради (Євросоюз) 2015/1184 від 14 липня 2015 року щодо загальних настанов стосовно економічних політик держав-членів та Європейського Союзу³⁴

Беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу, зокрема статті 121 (2), рекомендацію Європейської Комісії, висновки Європейської Ради, Рада рекомендує державам-членам:

– підвищити рівень продуктивних інвестицій в Європі, фокусуючи зусилля на мобілізації фінансових ресурсів щодо успішних інвестиційних проектів, що допоможе досягти розвитку реального сектору економіки та покращити інвестиційний клімат;

³³ Commission Regulation (EC) No 401/2006 of 23 February 2006 laying down the methods of sampling and analysis for the official control of the levels of mycotoxins in foodstuffs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0401&from=EN>

³⁴ Council Recommendation (EU) 2015/1184 of 14 July 2015 on broad guidelines for the economic policies of the Member States and of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2015_192_R_0009&from=EN

– підвищити рівень зростання економіки та соціальну згуртованість шляхом реалізації державами-членами структурних реформ, зокрема, на ринку товарів та послуг, а також стосовно соціального та пенсійного забезпечення;

– усунути основні перешкоди на шляху до стійкого зростання та збільшення кількості робочих місць на рівні ЄС, посилюючи конкуренцію та покращуючи бізнес-середовище, збільшуючи сприйняття інформації та комунікативних технологій як споживачами, так і підприємствами, що може сприяти створенню європейського цифрового поля та підвищенню продуктивності;

– підвищити стійкість та зростання державних фінансів, забезпечуючи постійний контроль за рівнем дефіциту та боргу;

– стимулювати розвиток освіти, досліджень, наукових розробок, навичок і вмінь, інновацій, можливостей для працевлаштування, інвестицій у сфері, що позитивно впливають на продуктивність економіки країни;

– забезпечувати дотримання Пакту про стабільність та зростання, що може допомогти виправити неефективність роботи ринку, закласти основи для стійкого зростання економіки і створення робочих місць;

– збільшити кількість об'єктів оподаткування, зменшити пільгові режими, перевіряти обсяг та ефективність податкових витрат, зміцнювати податкове адміністрування, спростити податкову систему, боротися з податковим шахрайством та агресивним податковим плануванням.

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОСМАТА проти України» від 15 січня 2015 р. (заяви № № 10558/11 та 28218/11)³⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя».

Обставини справи

Справа об'єднана з двох справ, поданих Любов'ю Петрівною Косматою та Людмилою Анатоліївною Косматою, 1975 р. н. та 1953 р. н. відповідно.

4 березня 2006 р. гр. К., який був сином і братом заявниць відповідно, отримав тяжкі травми під час роботи. 9 березня 2006 р. від отриманих травм гр. К. помер.

7 квітня 2006 р. під час внутрішнього розслідування інциденту перша робоча група виявила, що гр. К. під час інциденту не перебував офіційно працевлаштований, а проходив випробувальний термін.

20 листопада 2006 р. Заводський районний суд м. Миколаєва встановив, що договір, за яким працював гр. К., мав всі ознаки трудового договору.

У травні 2008 р. друга робоча група, створена з метою розслідування обставин смерті гр. К. встановила, що останній отримав травми через власну недбалість.

26 листопада 2006 р. Заводський районний суд м. Миколаєва відхилив заяву однієї із заявниць про визнання недійсним рішення другої робочої групи.

У середині 2011 р. у слідства виникли нові факти у справі, пов'язані з порушенням вимог щодо правил безпеки на

³⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOSMATA v. UKRAINE of 15 January 2015 (Applications nos. 10558/11 and 28218/11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150304>

виробництві. В результаті були проведені додаткові розслідування та порушено кримінальні провадження стосовно окремих працівників.

На момент звернення зі скаргою до Європейського суду з прав людини жодного судового рішення у національних судах прийнято не було.

Рішення суду

Суд встановив порушення процесуального аспекту положень ст. 2 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити кожній із заявниць упродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування нематеріальної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЧОПЕНКО проти України» від 15 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 15 квітня 2015 р., заява № 17735/06)³⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1), (3)(с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі є Валерій Григорович Чопенко, 1970 р.н., який на момент розгляду справи відбував покарання у формі довічного ув'язнення у Дніпропетровську.

27 червня 2005 р. заявника було затримано через підозру у вчиненні вбивства та зґвалтування жінки, гр. О.К. Того самого дня заявник написав заяву про зізнання; наступного дня йому було надано адвоката, гр. М.

1 липня 2005 р., після проведених допитів та встановлення обставин Апостолівський районний суд Дніпропетровської області призначив як превентивний захід утримання заявника під вартою.

³⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF CHOPENKO v. UKRAINE of 15 January 2015 (Application no. 17735/06) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150319>

5 липня 2005 р. заявнику було замінено адвоката, гр. М., на іншого – гр. Ш.

7 липня 2005 р. заявнику було висунуто обвинувачення у вбивстві. Цього самого дня знову було проведено допит заявника у присутності адвоката, в ході якого він підтвердив свої свідчення.

26 вересня 2005 р. родичі заявника найняли для нього нового адвоката – гр. Н. Після цього заявник відмовився свідчити у справі. Пізніше заявник засвідчив придбання речей, які належали жінці, але перебували у володінні заявника, ще до того, як сталося вбивство, а також зазначив, що його зізнання було отримано під тиском працівників правоохоронних органів.

16 грудня 2005 р. Апеляційний суд Дніпропетровської області, діючи як суд першої інстанції, визнав заявника винним у скоєнні вбивства, вчиненні насильницьких дій та крадіжці на підставі наявності численних доказів і засудив його до довічного позбавлення волі.

17 лютого 2006 р. заявник звернувся зі скаргою до Верховного Суду України, а 6, 14 та 28 березня 2006 р. – звертався до нього з проханням повернути йому адвоката, гр. М, який був його першим правозахисником і якого згодом усунули від процесу без вагомих причин, а також із проханням щодо присутності на засіданні.

27 березня 2006 р. в останньому проханні заявнику відмовили, мотивуючи відмову перевищенням терміну перебування засудженого поза межами пенітенціарного закладу.

18 квітня 2006 р. Верховний Суд України залишив в силі рішення суду першої інстанції, не встановивши за матеріалами справи порушень з боку працівників правоохоронних органів та визнавши докази для підтвердження звинувачення достатніми.

Заявник звернувся до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав з огляду на

Рішення суду

Суд одностайно визнав, що у діяльності правоохоронних органів було порушення ст. 6 (1), (3) (с) Конвенції щодо відсутності правозахисника на початку кримінального провадження і заборони участі у касаційній інстанції та зобов'язав Україну виплатити

заявнику впродовж трьох місяців із дати набрання цим Рішенням статусу офіційного 3 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «А.В. проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 65032/09)³⁷

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6 (1) і (3)(с) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі виступив гр. А.В., 1982 р.н., мешканець м. Київ.

29 грудня 2006 р. заявника було заарештовано та доправлено до відділку міліції, де під час обшуку у нього було знайдено наркотики. Того самого дня, після допиту, заявник написав заяву про зізнання у вчиненні злочину. Після цього йому було надано адвоката та проведено допит.

За словами заявника, при арешті працівники міліції застосували силу та підкинули йому наркотики, а після допиту – силою змусили написати заяву про зізнання. Крім цього, заявник скаржився, що працівники міліції поводитися з ним неналежним чином, зокрема тримали в антисанітарних умовах тощо.

8 липня 2008 р. Шевченківський районний суд м. Києва визнав заявника винним у придбанні і зберіганні наркотиків у великій кількості і призначив йому покарання у вигляді трьох років позбавлення волі.

7 листопада 2008 р. Апеляційний суд міста Києва залишив в силі рішення суду першої інстанції, мотивуючи своє рішення тим, що у своїй заяві від 29 грудня 2006 р. заявник детально описав спосіб вчинення зазначеного злочину, що пізніше підтвердив.

³⁷ Judgment of the European Court of Human Rights in A.V. v. UKRAINE of 29 January 2015 (Application no. 65032/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150653>

22 травня 2009 р. Верховний Суд України на закритому засіданні відхилив рішення апеляційної інстанції, вказуючи на достатню кількість доказів, включаючи заяву про зізнання у вчиненні злочину.

Рішення суду

Суд одностайно вирішив, що у діях працівників міліції 29 грудня 2006 р. відсутнє порушення положень ст. 3 Конвенції, а також – шістьма голосами проти одного – вирішив, що у справі, починаючи з першого допиту позивача, мали місце порушення положень ст. 6 (1) та (3)(с) Конвенції у зв'язку з відсутністю правової допомоги заявнику з моменту першого допиту, відхиливши решту скарг.

Суд – також шістьма голосами проти одного – зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набрання цим Рішенням статусу офіційного 2400 євро компенсації моральної шкоди та 716,61 євро – відшкодування інших витрат.

У своїй окремій думці суддя Г. Юдківська зазначила, що не погоджується з рішенням суду щодо порушення положень ст. 6 (1) та (3)(с) Конвенції, адже вважає, що у контексті цієї справи суд застосував автоматичний підхід у їх визнанні, що є неприйнятним.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «А.Н. проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 13837/09)³⁸

Заява про порушення положень конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

Ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

Заявник у справі – гр. А.Н., 1980 р.н., на момент розгляду справи знаходився у в'язниці.

³⁸ Judgment of the European Court of Human Rights in A.N. v. UKRAINE of 29 January 2015 (Application no. 13837/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150651>

15 листопада 2004 р. в м. Дмитрів Донецької обл. було скоєно вбивство людини, за фактом вчинення якого було відкрито кримінальне провадження, в якому заявник виступав підозрюваним.

12 грудня 2004 р. заявника було затримано як підозрюваного. Представники правоохоронних органів, за словами заявника, під час допиту використовували електрошокери та вдавалися до нанесення фізичних ушкоджень з метою отримання від нього зізнання у скоєнні зазначеного вище вбивства.

24 лютого 2005 р. судово-медичний експерт у своєму висновку зазначив, що в результаті попереднього обстеження у заявника не виявлено жодних тілесних ушкоджень. Цього самого дня Дмитрівська міська прокуратура відмовила заявнику у відкритті провадження у справі щодо тортур та неналежного поводження з ним працівників правоохоронних органів.

15 квітня 2005 р. заявник подав письмову заяву до Дмитрівського районного суду з проханням провести медичний огляд.

6 липня 2005 р. медичний експерт встановив, що у заявника на передпліччі були рани від колючих предметів. На підставі висновку експерта Донецька обласна прокуратура зобов'язала Дмитрівську міську прокуратуру провести додаткові розслідування у зв'язку зі встановленням нових фактів.

11 жовтня 2005 р. Дмитрівська міська прокуратура постановила відмовити заявнику у відкритті провадження, спираючись на попередні результати медичних обстежень, звіти працівників правоохоронних органів та відсутність прямого зв'язку між травмами, виявленими у заявника 6 липня 2005 р., і жорстоким поводженням із ним працівників міліції.

9 вересня 2010 р. Дмитрівський районний суд залишив в силі рішення Донецької обласної прокуратури від 11 жовтня 2005 р.

7 жовтня 2010 р. та 8 квітня 2011 р. Донецький обласний апеляційний суд та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ відповідно залишили в силі рішення від 9 вересня 2010 р.

Заявник звернувся за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення положень ст. 3 Конвенції з огляду на неналежне поводження з ним працівників правоохоронних органів та відсутність належного медичного догляду під час затримання.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення процесуальних норм ст. 3 Конвенції з огляду на дії правоохоронних органів та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набрання цим Рішенням статусу офіційного 7500 євро компенсації моральної шкоди.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МАЛИК проти України» від 29 січня 2015 р. (Остаточне рішення від 29 квітня 2015 р., заява № 37198/10)³⁹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (1) і (4) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України В.Г. Малик, 1972 р. н., мешканець м. Житомир.

30 жовтня 2009 р. щодо заявника було відкрито кримінальне провадження у зв'язку з розкраданням коштів та підробкою документів товариства з обмеженою відповідальністю, директором якого був заявник.

27 листопада 2009 р. заявника було заарештовано та затримано на 72 години у зв'язку з підозрою у вчиненні злочину на підставі ст. 106 та 115 Кримінального кодексу України.

³⁹ Judgment of the European Court of Human Rights in MALYK v. UKRAINE of 29 January 2015 (Application no. 37198/10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-150773>

28 листопада 2009 р. заявник звернувся до Богунського районного суду м. Житомира із заявою щодо його незаконного затримання за відсутності доказів, яку 15 березня 2010 р. зазначений суд відхилив, зазначивши, що докази, на підставі яких заявника було затримано, у справі дійсно наявні. 7 квітня 2010 р. це рішення підтримав апеляційний суд.

11 травня 2010 р. Верховний Суд України відхилив скаргу заявника, зазначивши, що рішення від 15 березня 2010 р. та 7 квітня 2010 р. не підлягають перегляду Верховним Судом України.

22 червня 2010 р. заявник звернувся за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (1) і (4) Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набрання цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. євро компенсації моральної шкоди, 564 євро відшкодування судових витрат та 78 євро – відшкодування витрат на забезпечення перекладів.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ІГОР ПРИЛУЦЬКИЙ проти України» від 26 лютого 2015 р. (Остаточне рішення від 26 травня 2015 р., заява № 40429/08)⁴⁰

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Ігор Валентинович Прилуцький, 1960 р. н., який проживає в м. Донецьк.

Вночі 30 вересня 2006 р. син заявника (1984 р. н.) брав участь в «АвтоКвесті» міста Донецьк. Син заявника був у команді гр. П.,

⁴⁰ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF IGOR PRYLUTSKYY v. UKRAINE of 26 February 2015 (Application no. 40429/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152597>

який і був водієм. Під час гри гр. П. втратив контроль над управлінням автомобілем та врізався в колону. В результаті аварії водій отримав поранення, а три пасажери, включаючи сина заявника, загинули.

1 жовтня 2006 р. ГУМВС в Донецькій області почало розслідування за ст. 286(3) Кримінального кодексу у зв'язку з автокатастрофою. 3 жовтня 2006 р. заявник був визнаний потерпілим у судовому процесі.

23 лютого 2007 р. міліція відмовила у відкритті кримінального провадження проти організаторів автоперегонів.

10 липня 2007 р. судово-психіатрична експертиза встановила, що під час аварії гр. П. контролював свої дії, однак внаслідок отриманих травм у нього загострилося хронічне психічне захворювання.

24 жовтня 2008 р. у відповідь на скаргу заявника про неефективність розслідування, прокуратура Донецької області відзначила, що розслідування проводилося згідно з вимогами чинного законодавства, та підстав для зміни слідчого немає.

8 червня 2011 р. суд першої інстанції постановив, що гр. П. вчинив злочин, порушивши правила безпеки дорожнього руху, перевищивши швидкість, внаслідок чого втратив контроль над управлінням автомобілем. Відповідно до результатів проведених 10 липня 2007 р. та 28 лютого 2011 р. медичних експертиз, на момент аварії гр. П. був психічно здоровим, однак внаслідок отриманих травм у нього загострилося хронічне психічне захворювання, отже, було встановлено, що він потребує примусового психіатричного лікування.

Заявник подав апеляційну скаргу на це рішення.

24 січня 2012 р. Апеляційний суд Донецької області скасував рішення від 8 червня 2011 р. та направив справу на додаткове розслідування.

Станом на 26 березня 2013 р. провадження у справі тривало .

31 липня 2008 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав у зв'язку з тим, що держава не вжила належних заходів для захисту його сина у

ситуації, що загрожувала його життю, а також у зв'язку з неефективним розслідуванням обставин загибелі його сина.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції в її процесуальному аспекті у зв'язку з тим, що розслідування обставин загибелі сина заявника не було проведено ретельно та оперативно. Суд постановив, що держава не порушила свого позитивного зобов'язання стосовно захисту життя відповідно до ст. 2 Конвенції.

Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 960 євро – компенсації судових та інших витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АНДРІЙ КОТІЙ проти України» від 5 березня 2015 р. (Остаточне рішення від 5 червня 2015 р., заява № 28718/09)⁴¹

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 5(1), (3) і (5) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 2 «Свобода пересування» Протоколу 4.

Обставини справи

Заявником у справі є громадянин України Андрій Павлович Котій, який з 2003 р. проживає в Німеччині.

У період 2003–2008 рр. заявник обіймав кілька керівних посад у німецьких компаніях. Він також був співвласником і президентом товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ «Л.»), зареєстрованого в Україні. Управління компанією здійснював директор, який працював за контрактом.

⁴¹ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ANDREY KOTIY v. UKRAINE of 5 March 2015 (Application no. 28718/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152593>

14 квітня 2008 р. ГУ МВС України в м. Києві порушило кримінальну справу проти заявника у зв'язку із шахрайством з фінансовими ресурсами ТОВ «Л.» у 2005 р.

19 квітня 2008 р. слідчий вирішив внести заявника до національного списку осіб, які перебувають у розшуку, з огляду на те, що місце його проживання було невідомим. У листопаді 2008 р. заявник приїхав до України в особистих справах.

За інформацією, наданою заявником, 13 листопада 2008 р., коли він прибув до міграційної служби м. Харків, щоб обміняти свій закордонний паспорт на новий, його було заарештовано та доправлено в Київ.

14 листопада 2008 р. слідчий Шевченківського РУ ГУ МВС України в м. Києві допитав заявника та ухвалив рішення затримати його на 72 години за підозрою у вчиненні злочину.

17 листопада 2008 р. Шевченківський районний суд м. Києва (далі – районний суд) обрав для заявника запобіжний захід у вигляді тримання під вартою строком на 10 днів. 20 листопада 2008 р. було порушено ще одну кримінальну справу – проти заявника та директора ТОВ «Л.».

24 листопада 2008 р. районний суд прийняв рішення звільнити заявника з-під варти, оскільки не було підстав вважати, що він намагатиметься уникнути правосуддя або продовжить злочинну діяльність. При цьому заявник зобов'язався не залишати територію України.

27 листопада 2008 р. слідчий вилучив у заявника його старий та новий закордонні паспорти.

6 травня 2009 р. заявник подав скаргу до прокуратури стосовно його незаконного арешту та порушення слідчим процесуальних норм. Заявник стверджував, що через вжиті процесуальні заходи він не міг бачитися з дружиною та дітьми. Відповіді на свою скаргу заявник не отримав.

31 липня 2009 р. районний суд ухвалив рішення про те, що для порушення кримінального провадження щодо заявника не достатньо доказів.

8 грудня 2011 р. слідчий закрити обидві кримінальні справи, порушені проти заявника, з огляду на відсутність складу злочину,

та скасував підписку про невийзд. 9 грудня 2011 р. заявнику повернули вилучені у нього документи.

23 травня 2009 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав у зв'язку з незаконністю його арешту та триманням під вартою, а також втручанням у його приватне та сімейне життя і порушенням його права на свободу пересування.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5(1) і (5) (щодо незаконного утримання заявника під вартою з 14 до 24 листопада 2008 р. та неможливістю отримати відшкодування у цьому зв'язку), ст. 8 та ст. 2 Протоколу 4 до Конвенції (у зв'язку з вилученням у заявника закордонного паспорту), відхиливши решту скарг.

Суд також зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 2 тис. євро – відшкодування судових та інших витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КУЛІК проти України» від 19 березня 2015 р. (Остаточне рішення від 19 червня 2015 р., заява № 10397/10)⁴²

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявником у справі виступив гр. В.В. Кулік, 1977 р. н., який проживає в с. Буди Харківської обл.

⁴²Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KULIK v. UKRAINE of 19 March 2015 (Application no. 10397/10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-152889>

4 травня 2003 р. заявник був заарештований за підозрою у крадіжці огірків з теплиці на фермі. Того самого дня він був заарештований за вчинення адміністративного правопорушення (непідкорення та спротив працівникам міліції).

За інформацією, наданою Урядом України, заявника відпустили 4 травня 2003 р.; за інформацією, наданою заявником, цього дня офіцер міліції у Червонозаводському районному ГУ МВС м. Харкова завдав йому тілесних ушкоджень, змусивши зізнатися у скоєнні крадіжки, та його звільнили 5 травня 2003 р. після того, як суд наклав на нього штраф за адміністративне правопорушення.

5 травня 2003 р. слідчим ГУ МВС було відкрито кримінальне провадження проти заявника та ще однієї особи – підозрюваного у цій справі гр. П. Заявник зобов'язався не залишати територію України.

У період з 5 травня по 8 липня 2003 р. заявник звертався до лікарів різного профілю та медичних експертів, які за результатами проведених експертиз та обстежень підтвердили наявність у заявника численних синців та переломів, струс мозку та розвиток астеничного синдрому.

З 12 травня по 13 червня 2003 р. заявник перебував на стаціонарному лікуванні.

20 травня 2003 р. підозрюваний гр. П. засвідчив, що він перебував у відділку міліції 4 травня 2003 р. та чув шум і крики заявника.

25 червня 2003 р. заявник відмовився від будь-якої причетності до крадіжки і стверджував, що його зізнання у скоєнні злочину було надано в результаті жорстокого поводження з ним офіцерів.

10 липня 2003 р. заявник звернувся до Червонозаводської районної прокуратури м. Харкова з вимогою про притягнення до кримінальної відповідальності працівників міліції за фактом жорстокого поводження із затриманими.

19 липня 2003 р. прокурор відмовив заявнику через недостатність доказів.

17 жовтня 2003 р. районна прокуратура відкрила кримінальне провадження за фактом жорстокого поводження із заявником.

31 березня 2004 р. медичний експерт надав висновок, у якому зазначалося, що наявні у заявника ушкодження і травми могли бути отримані внаслідок падіння. 17 листопада 2004 р. розслідування цієї справи було припинено за відсутністю винних у скоєнні зазначеного злочину.

З 30 березня 2005 р. по 31 жовтня 2008 р. розслідування неодноразово припиняли та поновлювали з різних причин.

1 серпня 2005 р. кримінальне провадження проти заявника було закрито за браком доказів.

3 серпня 2009 р. місцева прокуратура порушила дисциплінарне провадження проти слідчих за неефективне і неповне розслідування справи з огляду на жорстоке поводження із заявником.

Станом на 20 вересня 2012 р. провадження у цій справі тривало.

8 лютого 2010 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав у зв'язку із жорстоким поводженням з ним працівників правоохоронних органів, неефективним розслідуванням цих фактів та не наданням ефективного засобу юридичного захисту.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 та 13 (щодо відсутності ефективного розслідування у зв'язку зі скаргою заявника про жорстоке поводження з ним працівників правоохоронних органів та не надання належного юридичного захисту) та зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 10 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 1 тис. 500 євро – відшкодування судових витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСАНДР ЯРЕМЕНКО проти України» від 30 квітня 2015 р. (Остаточне рішення від 30 липня 2015 р., заява № 66338/09)⁴³

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6 (1), (3) (a–d) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Олександр Володимирович Яременко, громадянин України, 1976 р. н., який наразі відбуває покарання у вигляді довічного позбавлення волі у Житомирській виправній колонії.

У 2001 р. проти заявника було порушено кримінальну справу за двома епізодами умисного вбивства.

27 січня 2001 р. заявника було затримано за підозрою у вбивстві водія таксі влітку 1998 р., гр. М., а також вчиненні кількох інших злочинів у 2001 р. Інтереси заявника представляв захисник гр. О.Х.

1 лютого 2001 р. справу було передано до Харківської районної прокуратури на підставі кваліфікування дій заявника, як умисного вбивства.

2 лютого 2001 р. кримінальні справи щодо злочинів 1998 і 2001 рр. було об'єднано в одне провадження, а захисника гр. О.Х. було усунуто від участі у справі.

7 лютого 2001 р. заявник зізнався у вчиненні злочину у 1998 р. разом із гр. С. Його інтереси представляв новопризначений захисник гр. К.

У листі до Генеральної прокуратури України від 4 березня 2001 р. заявник скаржився на те, що працівники міліції та слідчий у

⁴³ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF OLEKSANDR YAREMENKO v. UKRAINE of 30 April 2015 (Application no. 66338/09) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154022>

справі змусили його у письмовій формі відмовитися від захисника гр. О.Х. Водночас гр. О.Х. було дозволено брати участь у справі.

20 листопада 2001 р. апеляційний суд м. Києва визнав заявника і гр. С. винними у скоєнні злочинів у 1998 та 2001 рр. та призначив їм покарання у вигляді довічного позбавлення волі. 18 квітня 2002 р. Верховний Суд України залишив це рішення без змін.

13 серпня 2002 р. заявник звернувся до суду із заявою про те, що він зазнав жорстокого поводження під час перебування під вартою в міліції та що його скарги у зв'язку з цим не були належним чином розглянуті. 13 листопада 2007 р. суд визнав заяву прийнятною.

8 грудня 2009 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав згідно зі ст. 6 (1) Конвенції – щодо права не свідчити проти себе та його права на захист, а також ст. 6 (3) (a–d) Конвенції з огляду на те, що перегляд справи було проведено за його відсутності, що він не мав належних можливостей для підготовки свого захисту, а також не було проведено повторного опитування свідків.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) (3) (c) (щодо права на правову допомогу та права не свідчити проти себе) та ст. 3 (щодо неналежного розслідування обставин отримання заявником тілесних ушкоджень під час утримання під вартою) Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику упродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 5 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 5 тис. євро компенсації судових та інших витрат.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХОЛОДКОВ ТА ХОЛОДКОВА проти України» від 7 травня 2015 р. (заява № 29697/08)⁴⁴

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя»;

ст. 6 «Право на справедливий суд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб юридичного захисту».

Обставини справи

Заявниками у справі виступило подружжя громадян України – Валерій Юрійович Холодков (далі – заявник) та Лідія Іванівна Холодкова (далі – заявниця), які проживають у м. Донецьк. 7 травня 2013 р. заявник помер, а заявниця висловила бажання продовжити розгляд судової справи одноосібно.

18 травня 2002 р. було знайдено труп сина заявників Віталія Холодкова. Того самого дня прокуратура Куйбишевського району м. Донецька (далі – районна прокуратура) порушила кримінальне провадження за фактом вбивства.

У період 2002–2008 рр. заявники неодноразово зверталися до різних компетентних органів зі скаргами на неефективне розслідування за фактом смерті їх сина, стверджуючи, зокрема, що він став жертвою замовного вбивства та надавши при цьому інформацію про кількох осіб як підозрюваних у замовленні його вбивства. Районна прокуратура неодноразово припиняла провадження за відсутністю доказів та відправляла справу на додаткове розслідування.

У вересні 2011 р. працівники міліції затримали гр. В.Р. та гр. О.Б., які зізналися у вбивстві сина заявників.

14 листопада 2011 р. районна прокуратура відкрила кримінальне провадження проти гр. А.С. (раніше вказаного заявниками як організатора зазначеного вбивства) за підозрою у залученні гр. О.Б. та гр. В.Р. з метою здійснення нападу на їх сина.

⁴⁴ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KHOLODKOV AND KHOLODKOVA v. UKRAINE of 7 May 2015 (Application no. 29697/08) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154160>

16 січня 2013 р. Куйбишевський районний суд м. Донецька визнав гр. А.С. винним в організації нападу на сина заявників за попередньою змовою з гр. О.Б. та гр. В.Р. Суд також визнав гр. О.Б. винним у здійсненні нападу на сина заявників та його вбивстві, а гр. В.Р. – у співучасті у здійсненні нападу та крадіжці речей сина заявників. Це рішення було скасовано Апеляційним судом Донецької області, а справу було передано на новий розгляд до суду першої інстанції.

Сторони не повідомили Суд про подальший хід справи.

26 травня 2008 р. заявники звернулися до Європейського суду з прав людини за захистом своїх прав з огляду на те, що розслідування обставин насильницької смерті їх сина було неефективним, а судовий розгляд тривав необґрунтовано довго.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 2 Конвенції, відхиливши решту скарг, та зобов'язав Україну виплатити заявниці упродовж трьох місяців з дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 6 тис. євро відшкодування моральної шкоди та 20 євро компенсації за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОЛОВОД проти України» від 21 травня 2015 р. (заява № 527/07)⁴⁵

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 2 «Право на життя».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Микола Омелянович Воловод, 1929 р.н., який проживає в м. Червоний Лиман.

⁴⁵ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VOLOVOD v. UKRAINE of 21 May 2015 (Application no. 527/07) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154527>

11 серпня 2002 р. було вбито сина заявника – гр. В. Декілька людей були свідками інциденту. Того самого дня працівники правоохоронних органів порушили кримінальну справу, опитавши свідків та оглянувши місце злочину, в результаті чого було знайдено відбитки пальців та речові докази.

З 11 серпня 2002 р. по 22 листопада 2002 р. тривало розслідування.

25 лютого 2003 р. розслідування було припинено на тій підставі, що виявилось неможливим встановити особу, яка скоїла вбивство.

5 серпня 2003 р. розслідування було поновлено, але 8 серпня 2003 р. знову припинено.

27 жовтня 2003 р. районна прокуратура м. Луганськ скасувала рішення про припинення розслідування, зазначивши, що необхідно було провести «додаткові слідчі заходи».

З листопада по травень 2005 р. було вкотре допитано свідків злочину, арештовано підозрюваних у вбивстві гр. В., невинуватість яких була доведена, а також прокуратурою було підготовлено план проведення додаткових слідчих заходів.

З 25 травня 2005 р. по 3 березня 2010 р. розслідування неодноразово припинялось та поновлювалось прокуратурою м. Северодонецька, районною прокуратурою м. Луганськ та ГУМВС м. Северодонецька.

3 березня 2010 р. працівники міліції допитали заявника, який зазначив, що не знає, хто вбивця його сина.

15 березня 2010 р. прокуратура прийняла рішення закрити кримінальну справу, повідомивши про це заявника 23 березня 2010 р.

24 листопада 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення його прав у зв'язку із затягуванням судового розгляду у справі про вбивство його сина гр. В.

Рішення суду

Суд одностайно визнав, що держава Україна не порушила позитивного зобов'язання стосовно захисту життя відповідно до ст. 2 Конвенції.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ІГНАТКІНА проти України» від 21 травня 2015 р. (заява № 70758/12)⁴⁶

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий суд».

Обставини справи

Заявницею у справі виступила громадянка України Людмила Устимівна Ігнаткіна.

17 грудня 1999 р. заявниця подала до Жовтневого РВ Дніпропетровського МУ ГУМВС України в Дніпропетровській області (далі – райвідділ міліції) заяву про вчинення щодо неї злочину, в якій стверджувала, що 16 грудня 1999 р. гр. З. побив її на вулиці поблизу її офісу та безпосередньо в офісному приміщенні.

Допитаний гр. З. заперечив факт побиття, та у порушенні кримінальної справи заявниці було відмовлено. Водночас було проведено судово-медичну експертизу, за даними якої у заявниці було виявлено черепно-мозкову травму, струс мозку та інші тілесні ушкодження. В результаті 5 квітня 2000 р. було порушено кримінальну справу.

У період з 20 квітня по 10 травня 2000 р. слідчий райвідділу міліції провів допити свідків інциденту.

З 17 серпня 2003 р. по 1 червня 2004 р. матеріали справи неодноразово передавалися до прокуратури, суду, райвідділу міліції для проведення додаткового розслідування.

⁴⁶ Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF IGNATKINA v. UKRAINE of 21 May 2015 (Application no. 70758/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-154534>

6 жовтня 2003 р. заявниця подала цивільний позов, вимагаючи стягнення з гр. З. 5000 грн (787 євро) відшкодування моральної шкоди та 5346,7 грн (842 євро) компенсації матеріальних збитків.

10 серпня 2004 р. райвідділ міліції оголосив у розшук гр. З., який, у свою чергу, виїхав з країни на постійне місце проживання до Німеччини. В зв'язку з цим відповідні органи влади України звернулися до компетентних органів Німеччини з проханням встановити місцезнаходження гр. З.

У 2005–2008 рр. працівниками райвідділу міліції було допитано заявницю, а також гр. Ст., гр. Зуб., гр. Киб., гр. Нос. і гр. Крав. та призначено чергову судово-медичну експертизу, за результатами якої встановлено, що тілесні ушкодження, завдані 16 грудня 1999 р., призвели до втрати заявницею слуху.

26 травня 2008 р. райвідділ міліції виніс постанову про закриття кримінальної справи щодо гр. З. Це рішення було скасовано прокуратурою, а справу повернули до райвідділу міліції.

У невизначену дату прокуратура повідомила заявницю, що районний суд обрав щодо гр. З. запобіжний захід у вигляді взяття під варту. 22 червня 2010 р. гр. З. було екстрадовано до України, а 2 липня 2010 р. йому було обрано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд. Справу направлено до суду.

31 січня 2011 р. заявниця змінила позовні вимоги, вимагаючи 400 000 грн (36 226 євро) відшкодування моральної шкоди.

За період з 27 січня до 6 березня 2012 р. суд неодноразово переносив судові засідання у зв'язку з неявкою заявниці.

Рішенням районного суду від 14 травня 2012 р. гр. З. було визнано винним та призначено покарання у вигляді позбавлення волі строком на три роки. Суд також постановив стягнути з гр. З. на користь заявниці 50 000 грн (4 745 євро) і 5 346,7 грн (5 346 євро) як відшкодування моральної шкоди та матеріальних збитків відповідно.

19 липня 2012 р. апеляційний суд Дніпропетровської області скасував вирок суду першої інстанції та повернув справу на додаткове розслідування до прокуратури.

12 грудня 2012 р. суд закрити кримінальну справу щодо гр. З. у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до

кримінальної відповідальності. Апеляційний суд Дніпропетровської області залишив зазначене рішення без змін.

5 вересня 2013 р. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ скасував рішення судів вищих інстанцій та повернув справу до районного суду на новий розгляд.

17 жовтня 2013 р. суд встановив, що гр. З. ухиляється від суду, оголосив його у розшук та зупинив провадження у справі до встановлення його місцезнаходження. Провадження у справі досі не поновлено.

21 жовтня 2012 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на порушення її прав у зв'язку з тривалим та неефективним розслідуванням за фактом її побиття.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 та 6 (1) Конвенції у зв'язку з тим, що розслідування за фактом побиття заявниці було неефективним та надто тривалим.

Суд також зобов'язав Україну виплатити заявниці упродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 16 тис. євро відшкодування моральної шкоди.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Латвія підбила підсумки свого головування в Раді ЄС⁴⁷

30 червня 2015 р. Латвія завершила головування в Раді ЄС, яке перебрав на себе Люксембург. Після піврічного головування Латвія підбиває підсумки проведеної роботи; серед яких варто відзначити:

- проведення саміту Східного партнерства у м. Рига;
- досягнення домовленості щодо доступності фінансування з інвестиційного фонду ЄС та отримання стипендій на навчання для молоді (спільно з Європейською Комісією);
- підвищення рівня безпеки в ЄС та своєчасне реагування на виклики для безпеки у світі;
- масштабна робота з підтримки загальноєвропейських цінностей та захист традицій демократії;
- всебічне розширення сфери послуг в електронному форматі;
- формування передумов для розробки плану створення енергетичного союзу в рамках ЄС;
- прийняття ряду законодавчих актів у сфері боротьби з відмиванням грошей тощо.

Таким чином, головування Латвії в Раді ЄС серед політичних діячів Союзу сприймається та оцінюється в цілому позитивно. Схожі погляди розділяють і латвійські політики. При цьому, оцінюючи результати роботи Латвії у цей період, як політики, так і науковці звернули особливу увагу на той факт, що нинішній, новий механізм головування в Раді ЄС дає більше можливостей країні-очільнику у зазначений період зміцнити свої позиції на європейській політичній арені та загалом покращити імідж своєї держави.

⁴⁷ Progress achieved in the Council during Latvian Presidency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu2015.lv/news/media-releases/2514-progress-achieved-in-the-council-during-latvian-presidency-january-june-2015>

Збільшення обсягів інвестицій з метою прискорення темпів глобального розвитку та покращення загального економічного стану⁴⁸

Нинішню складну ситуацію на ринку приватних інвестицій та її вплив на стан безробіття і сталий розвиток розглянули в ході зустрічі на найвищому рівні глави та міністри понад 40 держав – членів ОЕСР, що відбулась на початку червня ц. р. За даними ОЕСР, в останні роки поступово відновлюються темпи економічного зростання країн, які постраждали від економічної кризи. Важливим фактором, який гальмує приріст економічних показників, є відсутність прямих приватних інвестицій, особливо іноземних. Показник прямих іноземних інвестицій сьогодні перебуває на рівні 40 % від докризового періоду, а в кінці 2014 р. його зростання знизилося на 2 %.

На думку Генерального секретаря ОЕСР Хосе Анхеля Гурріа Тревіньо (José Ángel Gurría Treviño) та міністра з питань зовнішньої торгівлі та співробітництва з розвитку Нідерландів Ліліан Плоумен (Lilianne Ploumen), проблема фінансової кризи 2008 р. та засоби її подолання досьогодні продовжують значно впливати на економічний розвиток країн та умови розвитку інвестиційного сектору. До ключових чинників такого впливу можна віднести як первинні заходи подолання кризи, так і програми кількісного пом'якшення, що дозволили припинити спад економіки в цілому. На сьогодні такі заходи не є ефективними, оскільки здійснюють додаткове навантаження на сектор державної економіки, що, у свою чергу, призводить до невизначеності як серед інвесторів, так і серед самих приватних підприємств. Справа в тому, що більшість підприємств сьогодні сконцентровано на короткострокових проектах, які дозволяють отримати швидкий прибуток, замість того, щоб займатися реінвестуванням у власні потужності.

Розуміючи складність ситуації, європейські чиновники наголошують на розумінні таких підходів у приватному секторі, але водночас зауважують, що на рівні держав підхід має бути дещо іншим. Основними напрямками розвитку державної політики у сфері інвестицій мають бути заохочення підприємств до реструктуризації

⁴⁸ Boosting international investment for global growth and prosperity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/global-europe/boosting-international-investment-global-growth-and-prosperity-315021>

виробництва і націленості на довгострокову вигоду, а також підвищення ліквідності об'єктів інвестування.

На думку експертів, для покращення економічної ситуації в державах та прискорення темпів економічного зростання доцільним вбачається не тільки забезпечення пом'якшення правових режимів інвестування у державах – членах ЄС, а й уніфікація інвестиційних норм на міжнародному й європейському рівні, що сьогодні закріплені у великій кількості договорів і здебільшого заважають притоку прямих іноземних інвестицій. Уніфікація відповідної законодавчої бази сприятиме ефективному вирішенню ряду практичних проблем у сфері залучення іноземних інвестицій в ЄС.

Пріоритети «Європейського порядку денного з питань безпеки» на 2015–2017 рр. – боротьба з тероризмом і кіберзлочинністю⁴⁹

28 квітня ц. р. Європейська Комісія затвердила «Європейський порядок денний з питань безпеки»⁵⁰ на період 2015–2020 рр. Цей план повністю відповідає зобов'язанням, взятим на себе Комісією на початку її роботи в нинішньому складі. У цьому документі враховані останні події, пов'язані з поширенням тероризму в Європі та нові виклики у сфері безпеки, такі як злочини з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та транскордонні злочини.

Основним завданням Порядку денного є посилення безпеки в ЄС шляхом об'єднання зусиль держав-членів та створення нового політико-правового середовища, що дозволить вживати конкретних заходів відповідно до пріоритетів, визначених Порядком денним, до яких належать:

- запобігання тероризму та боротьба з радикалізмом;
- боротьба з організованою злочинністю;
- боротьба з кіберзлочинністю.

⁴⁹ Commission submits plan to fight terrorism, cybercrime [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/global-europe/commission-submits-plan-fight-terrorism-cybercrime-314189>

⁵⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions «The European Agenda on Security» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

До основних заходів подолання зазначених викликів і забезпечення дотримання пріоритетів відповідно до Порядку денного віднесено:

- боротьбу з радикалізмом – створення Центру найкращого досвіду для поширення практики Мережі з протистояння радикалізму;

- оновлення Рамкового Рішення Ради про боротьбу з тероризмом⁵¹ від 13 червня 2002 р. – створення правової бази з урахуванням іноземних суб'єктів;

- перекидання джерел фінансування злочинців – забезпечення ефективного співробітництва відповідних структур ЄС та прийняття необхідного законодавства;

- сприяння діалогу в сфері інформаційних технологій – створення форуму на рівні ЄС за участі найбільших ІТ-компаній;

- посилення законодавчих норм, що стосується вогнепальної зброї з метою зменшення незаконного обігу зброї та встановлення стандартів у цій сфері;

- посилення реальних механізмів протидії кіберзлочинності – створення та введення в дію механізмів стеження онлайн і правил доступу до онлайн-доказів та інформації;

- посилення ролі Європолу шляхом створення Європейського центру боротьби з тероризмом, який, разом з іншими інституціями ЄС, розроблятиме ефективні законодавчі акти, що допоможуть встановити більш ефективний правовий режим боротьби з іноземними терористами, їх фінансуванням, злочинним екстремістським онлайн-контентом та незаконним обігом зброї.

Отже, основним пріоритетом як Комісії, так і інших інституцій ЄС в цьому напрямі залишається застосування всього спектру доступних інструментів для обміну інформацією, співробітництва у сфері юстиції, підвищення кваліфікації відповідного персоналу та здійснення необхідних досліджень.

⁵¹ Council Framework Decision of 13 June 2002 on combating terrorism [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002F0475>

У ЄС на часі – створення Європейської прокуратури⁵²

Питання шахрайства, корупції та інших видів злочинів, що можуть завдати шкоди бюджету ЄС, завжди є актуальними для Європи, адже ці кошти використовуються для різноманітних цілей – підвищення рівня працевлаштування молоді, розвиток цифрових технологій, підтримка наукових досліджень тощо. Але можливості використання чи отримання грошей з бюджету ЄС незаконними шляхами, на жаль, досі існують і активно застосовуються, що призводить до браку чи навіть їх відсутності для реалізації проектів, які мають надважливе значення для ЄС. Саме тому держави-члени мають сконцентрувати свою законотворчу діяльність на зміцненні законодавчого забезпечення боротьби з фінансовим шахрайством.

На думку заступника Голови ЄК, Комісара з питань бюджету та кадрів Крісталіни Георгієвої (Kristalina Georgieva), Комісара з питань правосуддя, споживачів і гендерної рівності Вери Юрової (Věra Jourová) та депутата Європейського Парламенту Моніки Маковей (Monica Macovei), на сьогодні основною проблемою, пов'язаною з фінансовим шахрайством, особливо якщо мова йде про бюджет ЄС, є відсутність дієвого механізму, згідно з яким можна було б відкрити кримінальне провадження за фактом розкрадання бюджету Союзу. Враховуючи, що такі провадження є виключною компетенцією держав, необхідно враховувати той факт, що в кожній країні існують національні правові засади боротьби з фінансовим шахрайством, що ускладнює ведення таких розслідувань внаслідок численних відмінностей у національному законодавстві, збільшення кількості випадків транскордонних злочинів та проблем у співпраці стосовно збору доказів. У практичній площині часто виникають проблеми з розробкою проектів правових норм, проведенням експертиз чи відсутністю належних ресурсів на проведення транскордонних розслідувань.

Саме тому виникла нагальна потреба у створенні єдиного централізованого органу, який міг би спростити і полегшити проведення розслідувань на території ЄС. Таким органом повинна стати Європейська прокуратура, до компетенції якої має належати

⁵² We urgently need a European Public Prosecutor's Office [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/eu-priorities-2020/we-urgently-need-european-public-prosecutors-office-314208>

проведення фінансових розслідувань, зокрема щодо бюджету ЄС. Для цього на неї будуть покладені такі завдання, як проведення розслідувань та експертиз, співпраця з державними правоохоронними органами, узагальнення та поширення інформації між державами тощо.

Створення такого роду інституції могло б дозволити державам-членам ефективно співпрацювати у сфері захисту бюджетних коштів ЄС та тим самим підвищити рівень довіри населення до інституцій Союзу.

Європейська Комісія пов'язує розвиток з безпекою⁵³

У квітні ц. р. заступник Голови ЄК, Представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки Федеріка Могеріні (Federica Mogherini) та Комісар з питань міжнародної співпраці та розвитку Невен Міміца (Neven Mimica) внесли на розгляд ЄК законодавчі пропозиції щодо допомоги державам – партнерам ЄС та регіональним організаціям у питаннях підтримки безпеки та вирішення конфліктів. Ці пропозиції відображають спроби Комісії координувати діяльність ЄС та напрями розвитку його політики з метою поліпшення позицій Союзу як актора на міжнародній арені.

В основі внесених пропозицій – ідея допомоги визначеному колу держав з метою забезпечення безпеки як основного зі стримуючих факторів стабільного економічного розвитку. Особливу увагу у них приділено таким негативним факторам розвитку, як тероризм та організована злочинність.

Підтримка держав, як визначається у пропозиціях, буде здійснюватися за допомогою як внутрішніх, так і зовнішніх інструментів ЄС.

Згідно з цими пропозиціями, роль таких практичних інструментів може належати:

- прийняттю Африканської програми зі встановлення миру;
- прийняттю нової рамкової програми ЄС з розвитку, безпеки та підтримки миру;

⁵³ Commission links security to development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euractiv.com/sections/development-policy/commission-links-security-development-314186>

– запровадженню нових механізмів з підтримки обороноздатності країн – партнерів ЄС тощо.

До основних проблем, які можуть стримувати співпрацю та, власне, реалізацію плану, належать:

– відсутність або недостатність фінансування;

– існуючі обмеження в механізмах фінансування обороноздатності, зокрема у військовій сфері;

– обмеження щодо використання коштів на національному рівні. встановлені Африканською програмою зі встановлення миру;

– практичні ускладнення у використанні існуючих механізмів країнами – партнерами ЄС тощо.

Інформаційно-аналітичний дайджест

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Квітень – червень 2015 р.

*Загальна редакція В. О. Зайчука,
академіка НАПН України*

Випуск підготували:

Ворошилова І.В., Коптева О. О.,
Шемшученко С. О., Шморгун Б. В.,
Щукіна А. В.

Відповідальна за випуск:

Гріненко О. О.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 3,09. Обл.-вид. арк. 4.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.